

у
привіт!

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
Факультет менеджменту

Кафедра соціально-гуманітарних і правових дисциплін

с.5, виправити!

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Гарант освітньої програми
Н.О. Гнатюк
«31» серпня 2022 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

з дисципліни «ФІЛОСОФІЯ»

Освітній рівень: **Початковий (короткий цикл)**
Галузь знань: **10 Природничі науки**
Спеціальність: **101 Екологія**
Освітня програма: **Екологія**
Факультет: **Плодоовочівництва, екології та захисту рослин**

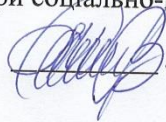
Умань – 2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія» для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» освітньої програми «Екологія». Умань: Уманський НУС, 2022. 19 с.

Розробник – доктор філософських наук, професор Ямчук П.М.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін протокол № 1 від 31 серпня 2022 року

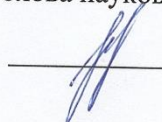
Завідувач кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін

 Л.В. Машковська

Схвалено науково-методичною комісією факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин

Протокол № 1 від 31 серпня 2022 року

Голова науково-методичної комісії

 А.Г. Тернавський

©Уманський НУС, 2022 рік

©Ямчук П.М., 2022 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань: 10 Природничі науки	Обов'язкова	
	Спеціальність: 101 Екологія		
Модулів - 2	Освітній рівень: Початковий (короткий цикл)	Рік підготовки:	
Змістових модулів - 4		1-й	-
Індивідуальне науково-дослідне завдання науковий реферат		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		1-й	-
Тижневих годин для денної форми аудиторних - 2 самостійної роботи студента - 3	Освітній рівень: Екологія	Лекції	
		22 год.	-
		Практичні,	
		18 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		50 год.	-
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни «Філософія»

Мета курсу. Фахівець цього профілю обов'язково повинен розуміти природу соціального функціонування. У зв'язку з цим, соціально-гуманітарні дисципліни, особливо філософія, яка є їхнім фундаментом, посідають одне з центральних місць у підготовці фахівця даного профілю. Окрім того, фахівець обов'язково повинен на базовому рівні володіти знаннями про світоглядні основи сучасної людини та її психологічні особливості, використовувати таке знання на практиці. У зв'язку з цим, філософія та інші, безпосередньо пов'язані з нею, дисципліни (культурологія, соціологія, політологія, релігієзнавство, психологія тощо) є необхідним теоретичним чинником входження молодшої людини до дорослого життя і професійної діяльності.

Завдання навчальної дисципліни є викладення теоретично-категоріального базису, який дозволить студенту самостійно осмислювати теоретичні тексти та свідомо ставитися до сучасної світоглядної проблематики.

У результаті вивчення дисципліни у здобувачів вищої освіти будуть сформовані наступні компетентності:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов

Загальні компетентності:

ЗК 7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 9. Здатність працювати в команді.

ЗК 10. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 12. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні компетентності:

СК 3. Розуміння основних теоретичних положень, концепцій та принципів математичних та соціально-економічних наук.

Програмні результати навчання

ПР13. Уміти формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду в сфері екології.

ПР19. Підвищувати професійний рівень шляхом продовження освіти та самоосвіти.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Світоглядні, методологічні та історико-теоретичні основи філософського мислення

Lecture No. 1. Philosophy, its humanistic meaning and purpose

- Philosophy as a spiritual form of communication. Concept of spirituality. Communicability of human existence. The problem of the relationship between spirit and matter in the history of philosophy. Idealism and materialism. Creativity as the main characteristic of the philosophical understanding of the world. Philosophical pluralism and its essence. The structure and functions of modern philosophical knowledge.
- Philosophy and worldview. Worldview as a phenomenon of the spiritual life of society and the individual. The structure of worldview. Types of worldview orientations. Historical types of worldview: mythological, religious, philosophical and theoretical.
- Philosophy and science. Historical relationship between philosophy and science. Fundamental differences of modern philosophical and scientific worldview. Worldview meaning of modern science.

Лекція № 2. Філософія епох Античності, Середньовіччя і Відродження

- Періодизація та характерні риси античної філософії. Космоцентризм і логоцентризм. Давньогрецька досократівська натурфілософія. Досократівські школи: мілетська, ефеська, елейська, піфагорійська, атомістська. Класичний період: софісти, Сократ, Платон, Арістотель. Філософія елліністичного і римського періодів: епікуреїзм, стоїцизм, кініки і скептики.
- Середньовічна філософія. Ідейні джерела та основна проблематика християнської апологетики. Патристика. Основні принципи релігійно-філософського світогляду. Теоцентризм, креаціонізм, провіденціалізм, есхатологізм. Реалізм, номіналізм, концептуалізм у схоластичній філософії IX - XIII ст. Взаємовідношення віри і розуму в пізній схоластиці.
- Філософська думка епохи Відродження. Основні риси гуманістичного світогляду Ренесансу. Натурфілософія і пантеїзм М. Кузанського і Дж. Бруно. Соціальна філософія Н. Макіавеллі та Е. Роттердамського. Філософські погляди М. Монтеня.

Лекція № 3. Філософія Нового часу. Німецька класична філософія.

Філософія марксизму

- Особливості філософії Нового часу. Механіцизм і нове розуміння свободи. Емпіризм Ф. Бекона і раціоналізм Р. Декарта. Гносеологічні та соціально-політичні концепції Т. Гоббса і Дж. Локка. Раціоналістичні концепції Б. Спінози і Г.В. Лейбніца. Суб'єктивна гносеологія Д. Берклі і Д. Юма.

- Філософія французького Просвітництва. Раціоналізм як світоглідна спрямованість і методологія Просвітництва. Механістичний матеріалізм і сенсуалізм у поглядах філософів-просвітителів.

- Особливості німецької класичної філософії. „Коперніканський переворот” в гносеології І. Канта. Філософія діяльності Й.Г. Фіхте. Філософія тотожності Ф.В.Й. Шеллінга. Система і метод філософії Г.В.Ф. Гегеля. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха.

- Марксистський матеріалізм. Гуманістичні тенденції філософії марксизму.

Лекція № 4. Філософія 19 - 20 століть

- Ірраціоналізм як нова духовна орієнтація філософського мислення.
- „Філософія життя”. Волунтаризм А. Шопенгауера. Концепція „надлюдини” у філософії Ф. Ніцше. Еволюція психоаналітичної філософії З. Фрейда. Інтуїтивізм А. Бергсона.

- Екзистенціальна філософія. Джерела сучасного екзистенціалізму. Феноменологічний метод М. Хайдеггера. Екзистенціалізм К. Ясперса. Проблема приреченості до свободи в філософії Ж.-П. Сартра. Проблема абсурдності людського буття у філософії А. Камю.

- Релігійна філософія неотомізму. Еволюціонізм Тейяра де Шардена. Релігійно-екзистенціальні погляди Г. Марселя.

- Філософські концепції позитивізму і прагматизму. Проблеми методології наукового пізнання в трансформаціях позитивізму, неопозитивізму, постпозитивізму. Концепція істини в філософії прагматизму.

- Філософія постмодернізму.

Модуль 2. Загально-філософська проблематика: актуальні виміри філософської фундаментальності

Лекція № 5. Філософська онтологія і гносеологія

- Онтологія як основа будь-якого філософствування. Основні категорії онтології. Буття і небуття. Форми буття. Модуси небуття. Співвідношення категорії буття, світ, дійсність, об’єктивна реальність, суб’єктивна реальність. Матерія. Рух. Простір і час. Соціальний час і простір.

- Основні завдання гносеології. Сутність і сенс пізнання. Суб’єкт-об’єктна природа пізнання. Класифікація суб’єктів і об’єктів пізнання. Види пізнання. Єдність чуттєвого і раціонального пізнання. Проблема істини.

Лекція № 6. Філософія людини та свідомості

- Історичні і методологічно-наукові різновиди антропології. Філософська антропологія, її завдання, функції і методи. Багатовимірність феномену людини. Людина як єдність біологічного, психічного і

соціального. Фундаментальні якості людини: цілісність, абсолютна цінність, універсальність і унікальність.

- Основні категорії феноменології як філософської теорії свідомості. Визначення та особливості свідомості. Проблема свідомості в історії філософії. Структура свідомості. Свідомість, мова, спілкування. Свідомість та несвідоме. Властивості ідеального.

Лекція № 7. Соціальна філософія та її предмет

- Основні засади філософського розуміння суспільства. Предмет, проблематика та загальні категорії соціальної філософії. Онтологія соціального. „Людина і суспільство” як основна проблема соціальної філософії. Функції соціальної філософії.

- Форми організації суспільного буття. Суспільство та суспільні відносини. Елементарні складові суспільства. Соціальна стратифікація та мобільність. Малі та середні соціальні групи. Великі соціальні групи як основні суб’єкти суспільного розвитку.

Лекція № 8. Людина в середовищі культури і цивілізації

- Смысловиттєві орієнтації людини як потенції культурного самоздійснення. Поняття культури. Формування уявлень про культуру в історії філософії. Гуманістична сутність феномену культури. Місце людини в культурному середовищі. Співвідношення „Я” - „Інший” як фундамент культурного здійснення особистості.

- Поняття цивілізації. Основні концепції цивілізаційного процесу. Структура цивілізації. Техніка як філософське поняття. Основні сфери технічності і цивілізованості сучасної людини. Глобальні проблеми сучасності.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	у тому числі					
	усього	Лекції	Семінарські заняття	Лабораторні заняття	Індивідуальна робота	Самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1. Світоглядні, методологічні та історико-теоретичні основи філософського мислення						
<i>Тема 1. Філософія, її гуманістичний смисл та призначення</i>	9	2	2			5
<i>Тема 2. Філософія епох Античності, Середньовіччя і</i>	9	2	2			5
<i>Тема 3. Філософія Нового часу. Німецька класична філософія. Філософія марксизму</i>	10	2	2			6
<i>Тема 4. Філософія 19 - 20 століть</i>	10	2	2			6
Разом за модулем 1	38	8	8			22
Модуль 2. Загально-філософська проблематика: актуальні виміри філософської фундаментальності						
<i>Тема 5. Філософська онтологія і гносеологія</i>	13	2	2			9
<i>Тема 6. Філософія людини та свідомості</i>	13	4	2			7
<i>Тема 7. Соціальна філософія та її предмет</i>	13	4	3			6
<i>Тема 8. Людина в середовищі культури і цивілізації</i>	13	4	3			6
Разом за модулем 2	52	14	10	-		28
Всього	90	22	18			50

5.Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Світоглядні, методологічні та історико-теоретичні основи філософського мислення		
1	Тема 1. Філософія, її гуманістичний смисл та призначення	2
2	Тема 2. Філософія епох Античності, Середньовіччя і Відродження	2
3	Тема 3. Філософія Нового часу. Німецька класична філософія. Філософія марксизму	2
4	Тема 4. Філософія 19 - 20 століть	2
Змістовий модуль 2. Загально-філософська проблематика: актуальні виміри філософської фундаментальності		
5	Тема 5. Філософська онтологія і гносеологія	2
6	Тема 6. Філософія людини та свідомості	2
7	Тема 7 . Соціальна філософія та її предмет	3
8	Тема 8. Людина в середовищі культури і цивілізації	3
ВСЬОГО		18

6. Самостійна робота студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Філософія, її гуманістичний смисл та призначення	5
2	Тема 2. Філософія епох Античності, Середньовіччя і Відродження	5
3	Тема 3. Філософія Нового часу. Німецька класична філософія. Філософія марксизму	6
4	Тема 4. Філософія 19 - 20 століть	6
5	Тема 5. Філософська онтологія і гносеологія	9
6	Тема 6. Філософія людини та свідомості	7
7	Тема 7 . Соціальна філософія та її предмет	6
8	Тема 8. Людина в середовищі культури і цивілізації	6
Разом		50

Модуль 1. Світоглядні, методологічні та історико-теоретичні основи філософського мислення

Специфіка філософського знання

Література для підготовки до занять

5. С. 4 – 13; 6. С. 10 – 36; 8. С. 14 - 26; 13. С. 16 - 41; 14. С. 9 – 35; 19. С. 5 – 29; 20. С. 11 -24; 21. С. 13 – 30; 22. С. 8 – 32

Історія філософії

Література для підготовки до занять

1. С. 13 – 402; 2. С. 25 – 280; 3. С. 8 – 250; 4. С. 66 – 563; 6. С. 67 – 402; 13. С. 42 – 256; 14. С. 56 – 252; 15. С. 30 – 126; 18. С. 8 – 380; 19. С. 30 – 314; 20. С. 25 – 134; 22. С. 33 - 303

Модуль 2. Загально-філософська проблематика: актуальні виміри філософської фундаментальності

Онтологія, гносеологія, антропологія, феноменологія

Література для підготовки до занять

7. С.37-64; 98-188; 9. С. 184-247; 412; 11. С. 144-192; 13. С. 258-306; 14. С. 253-330; 342; 15. С. 128-168; 19. С. 315-477; 20. С. 135-257.

Соціальна філософія

Література для підготовки до занять

7. С. 189-450; 10. С. 144-585; 11. С. 231-252; 13. С. 307-480; 14. С. 425-541; 15. С. 196-248; 18. С. 8-380; 19. С. 478-574; 20. С. 260-354; 21. С. 193-228; 22. С. 373-487

7. Індивідуальні завдання

Специфіка філософського знання (4 год)

Написати твір-роздум на самостійно сформульовану тему в межах такого тематичного спрямування: „Філософія: любов і мудрість, віра і знання”

Історія філософії (6 год)

Укласти таблицю з інформацією на тему „Історичний розвиток української філософії” в такому вигляді:

	Основні представники і твори	Основні світоглядно- теоретичні принципи та ідеї
Дохристиянські витоки української філософії		
Філософська думка часів Київської Русі		
Філософія українського Відродження та бароко		
Філософія Просвітництва й романтизму в Україні		
Філософія української національної ідеї		

Онтологія, гносеологія, антропологія, феноменологія (2 год)

Написати творчу роботу на тему: „Виміри людського буття: Я в сучасному світі”

Соціальна філософія (2 год)

Написати творчу роботу на тему „Особистість, індивідуальність, індивід в культурному і цивілізаційному вимірах”

8. Методи навчання

В рамках вивчення дисципліни передбачається проведення лекцій, семінарів, самостійної та індивідуальної роботи студентів.

Лекція є основною формою навчального процесу. Мета лекції - розкрити основні положення теми, досягнення науки, з'ясувати невирішені проблеми, узагальнити досвід роботи, дати рекомендації щодо використання основних висновків за темами на практичних заняттях.

Лекція має структуру набуття нових знань і містить такі елементи:

- вступ, де дається мотивація навчання, чітке формулювання теми лекції та постановка завдання;
- викладення в логічній послідовності окремих частин лекції;
- висновки, що дають можливість осмислити лекцію в цілому і виділити основну ідею;
- конкретне завдання на самостійну роботу;
- відповіді на запитання.

Основні вимоги до лекції:

- високий теоретичний рівень інформації, посилання на законодавчі та нормативні акти, на нові досягнення науки;
- розкриття наукових засад курсу;
- зв'язок теорії з практикою, зосередження уваги студентів на питаннях, які вирішуються у світлі сучасних вимог;
- рекомендації до поглибленого самостійного вивчення тем, необхідних для практичної роботи.

Передбачається застосування таких видів лекцій: вступної, тематичних та підсумкової; залежно від методів викладу навчального матеріалу: монологічних, проблемних, лекцій-бесід тощо.

Семінарське заняття — це колективний науковий пошук певної навчальної проблеми і шляхів її ефективного розв'язання. Учасники заняття аналізують проблему, виявляють причинно-наслідкові зв'язки, висувають шляхи її оптимального вирішення, відповідають на запитання і дискутують. Проводиться, як правило, зі студентами, які мають відповідну підготовку й досвід самостійного вивчення складних наукових і практичних проблем. Основні вимоги до семінару:

- продуманість змісту теми, її проблем та методики обговорення;
- визначення цілей, дидактичних і виховних завдань заняття;
- проблемна постановка запитань;
- увага до стрижневих питань та логіки їх розкриття;
- постійне керування перебігом семінару, створення атмосфери невимушеності, полемічності й творчої активності;
- стимулювання дискусії;
- забезпечення всебічного розгляду й аналізу навчальних проблем, об'єктивна оцінка виступів і відповідей, своєчасне їх коригування;
- орієнтація студентів на подальшу самостійну роботу над навчальним матеріалом тощо.

Самостійна робота студентів полягає у вивченні та опрацюванні наукової, навчально-методичної літератури, законодавчих і нормативних актів, виконанні навчальних завдань.

У процесі самостійної роботи студенту необхідно вивчити за допомогою рекомендованої літератури весь матеріал, передбачений програмою курсу.

Індивідуальна робота проводиться з метою підвищення рівня підготовки студентів та передбачає додаткове опрацювання навчального матеріалу з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» з кінцевою підготовкою індивідуального завдання у формі реферату за заданими темами.

9. Методи контролю

Для забезпечення оцінювання студентів проводиться поточний (модульний) та підсумковий (залік) контроль.

Модульний контроль передбачає перевірку стану засвоєння визначеної системи елементів знань та вмінь студентів з того чи іншого модулю.

При контролі систематичності та активності роботи на семінарських заняттях оцінюванню в балах підлягають: рівень знань, необхідний для виконання лабораторних робіт; повнота, якість і вчасність їх виконання та результати захисту; рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на семінарські заняття; результати експрес-контролю тощо.

При контролі виконання індивідуальних завдань, які передбачені робочою навчальною програмою дисципліни, оцінюванню в балах підлягають: самостійне опрацювання тем в цілому чи окремих питань; написання рефератів, есе; підготовка конспектів навчальних чи наукових тестів; переклад іноземних текстів, встановлених обсягів, підготовка реферативних матеріалів з публікації тощо.

При виконанні модульних (контрольних) завдань оцінюванню в балах підлягають теоретичні знання і практичні уміння, яких набули студенти після опанування певного модуля. Модульний контроль проводиться письмово у формі тестів, розв'язання практичних завдань під час проведення контрольних робіт.

Результати поточно-модульного контролю виставляються в журналах обліку роботи викладача.

Повторне виконання модульних контрольних робіт та індивідуальних завдань на вищу кількість балів дозволяється, як виняток, з поважних причин за погодженням викладача, який викладає дисципліну, з дозволу декана факультету до початку підсумкового контролю (екзамену).

У разі невиконання певних завдань поточного контролю з об'єктивних причин, студенти мають право, з дозволу лектора за поданням викладача, який проводить практичні заняття, скласти їх до останнього семінарського заняття. Час і порядок складання визначає викладач, що веде практичні заняття.

У разі, коли студент не з'явився на проведення модульної контрольної роботи без поважних причин, він отримує нуль балів.

Перездача модульного контролю допускається у строки, які встановлюються викладачем.

Знання студента з певного модуля вважаються незадовільними, за умови коли сума балів його поточної успішності та за модульний контроль складають менше 61% від максимально можливої суми за цей модуль. В такому випадку можливе повторне перескладання модуля у терміни встановлені викладачем.

Рейтингова сума балів з навчальної дисципліни після складання модулів та підсумкового контролю виставляється як сума набраних студентом балів протягом семестру та балів набраних студентом на підсумковому контролі.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі модульні контролю, передбачені для даної навчальної дисципліни і за рейтинговим показником набрали не менш як 35 балів.

Підсумковий контроль забезпечує оцінку результатів навчання студентів на заключному етапі вивчення дисципліни і проводиться відповідно до навчального плану у вигляді екзамену в термін, встановлений графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною робочою програмою навчальної дисципліни. Форма проведення контролю є комбінованою (передбачає усну відповідь на два теоретичних питання і письмово на одне тестове завдання). Зміст і структура контрольних завдань, екзаменаційних білетів та критерії оцінювання визначаються рішенням кафедри.

Якщо у підсумку студент отримав за рейтинговим показником оцінку "FX", то він допускається до повторного складання підсумкового контролю з дисципліни. Студент, допущений до повторного складання підсумкового контролю зобов'язаний у терміни, визначені деканатом, перездати невиконані (або виконані на низькому рівні) завдання поточно-модульного контролю, виконати модульні контролю і скласти підсумковий контроль. Рейтинговий показник студента з навчальної дисципліни при цьому визначається за результатами повторного складання підсумкового контролю і не впливає на загальний рейтинг студента.

У разі отримання студентом за рейтинговим показником оцінки "F", то він повинен пройти повторний курс вивчення цієї дисципліни протягом наступного семестру (навчального року) за графіком, встановленим деканатом. Бали, отримані студентом при вивченні дисципліни у попередній період, анулюються.

10. Розподіл балів

Поточне тестування								Контроль (залік)	Сума
Модуль 1				Модуль 2					
40				40					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	20	100
10	10	10	10	10	10	10	10		

Рекомендовані форми розподілу балів

№ п/п	Вид навчальної діяльності	Оціночні бали
ОБОВ'ЯЗКОВІ БАЛИ		
1	Виступ на семінарському занятті, участь в обговоренні питань семінару	0-5 балів
2	Вчасне виконання модульних контрольних заходів	0-5 балів
3	Інші види робіт, передбачені навчальною програмою	0-5 балів
ЗА ВИБОРОМ СТУДЕНТА		
1	Підготовка письмового реферату (не більше одного з дисципліни)	1-7 балів
2	Виступ з доповіддю на студентській науковій конференції	7 балів
3	Підготовка різних видів методичного забезпечення навчальної дисципліни (тести, творчі завдання тощо)	до 15 балів
ЗАОХОЧУВАЛЬНІ БАЛИ		
1	Публікація статті у виданні за напрямом навчальної дисципліни	15 балів
2	Заохочувальні бали за творчий підхід до навчання	1-5 балів

Шкала оцінювання: національна та ESTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ESTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	ЗАРАХОВАНО
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Ямчук П.М. Методичні вказівки для самостійної роботи та практичних занять з дисципліни «Філософія» (для студентів агрономічних спеціальностей). Умань, 2021. – 26 с.
2. Ямчук П.М. Методичні вказівки до вивчення дисципліни «Філософія» (для студентів агрономічних спеціальностей). Умань, 2021. – 32 с.
3. Ямчук П.М. Методичні рекомендації до організації самостійної роботи, проведення практичних занять і виконання контрольних робіт із навчальної дисципліни «Філософія» (для студентів денної і заочної форм навчання усіх спеціальностей та напрямів підготовки). Умань, 2021. – 16 с.
4. Методичні вказівки з курсу «Філософія» для студентів денної, заочної та дистанційної форм навчання всіх спеціальностей / Укл. П.М. Ямчук. – Умань: Уманський НУС, 2021. – 52 с.
5. П.М. Ямчук. ФІЛОСОФІЯ. Навчально-методичний посібник. – Умань, 2021. – 62 с.

12. Рекомендована література

Базова

1. Андрущенко В.П. Історія соціальної філософії: (Західноєвропейський контекст): Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Андрущенко В.П. - К.: Тандем, 2000. - 416 с.
2. Горський В.С. Історія української філософії. Курс лекцій / Горський В.С. - К.: Наукова думка, 1996. - 287 с.
3. Гусев В.І. Історія західноєвропейської філософії XV - XVII ст. Курс лекцій: Навч. посібник / Гусев В.І. - К.: Либідь, 1994. - 256 с.
4. Ільїн В.В. Апологія ірраціонального. Філософія для тебе / Ільїн В.В. - К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2005. - 232 с.
5. Ільїн В.В., Кулагін Ю.І. Філософія: Підручник: В 2 ч. - Ч.1. Історія розвитку філософської думки / Ільїн В.В., Кулагін Ю.І. - К.: „Альтерпрес”, 2002. - 464 с.
6. Ільїн В.В., Кулагін Ю.І. Філософія: Підручник: В 2 ч. - Ч.2. Актуальні проблеми сучасності / Ільїн В.В., Кулагін Ю.І. - К.: „Альтерпрес”, 2002. – 480 с.
7. Нестеренко В.Г. Вступ до філософії: онтологія людини: Навчальний посібник для студентів вищих учбових закладів / Нестеренко В.Г. - К.: Абрис, 1995. - 336 с.
12. Огородник І.В., Огородник В.В. Історія філософської думки в Україні. Курс лекцій: Навч. посіб. / Огородник І.В., Огородник В.В. - К.: Вища школа, і Т-во „Знання”, КОО, 1999. - 543 с.
13. Петрушенко В.Л. Філософія: Підручник. 4-те видання, виправл. і доповн. / Петрушенко В.Л. - Львів: „Магнолія 2006”, 2008. - 506 с.
14. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія: Підручник /

- Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. - К.: Академвидав, 2008. - 592 с.
15. Саух П.Ю. Філософія: навчальний посібник / Саух П.Ю. - К.: Центр навчальної літератури, 2003. - 256 с.
16. Ситниченко Л.А. Першоджерела комунікативної філософії / Ситниченко Л.А. - К.: Либідь, 1996. - 176 с.
18. Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія: Навч. посібник / Упоряд. Віталій Лях. - К.: Либідь. - 384 с.
20. Філософія: Навч. посіб. / Губерський Л.В., Надольний І.Ф., Андрущенко В.П. та ін.; За ред. І.Ф. Надольного. - 5-те вид., випр. і доп. - К.: Вікар, 2005. - 455 с.
21. Філософія: Підручник / Бичко І.В., Бойченко І.В., Табачковський В.Г. та ін. - 2-ге вид., стереотип. - К.: Либідь, 2002. - 408 с.
22. Філософія Підручник / За загальною редакцією Горлача М.І., Кременя В.Г., Рибалка В.К. - Харків: Колегіум, 2000. - 672 с.
23. Соціальна філософія: Короткий енциклопедичний словник / Загальна редакція і укладання: Андрущенко В.П., Горlach М.І. - Київ - Харків: ВМП „Рубікон”, 1997. - 400 с.
24. Філософський енциклопедичний словник. - К.: Абрис, 2002. - 744 с.

Допоміжна

26. Бичко А.К. Леся Українка. Світоглядно-філософський погляд. - К., 2000.
28. Горський В. Історія української філософії. - К., 1996.
30. Іваньо І.В. Філософія і стиль мислення Г.Сковороди. - К., 1983.
31. Історія філософії: Підручник / За ред. В.І. Ярошовця. - К., 2002.
33. Кульчицький О. Основи філософії і філософських наук. - Мюнхен- Львів, 1995.
35. Огороднюк І.В. Русин М.Ю. Українська філософія в іменах. - К., 1997.
37. Світогляд і духовна культура. - К., 1993.
38. Сковорода Г. Пізнай в собі людину. - Львів, 1985.
40. Філософія: Курс лекцій. - К., 1994.
41. Хвильовий М. Твори: У 2-х томах. - К., 1992.
42. Чижевський Д. Нариси історії філософії на Україні. - К., 1991.
43. Шевченко Т.Г. І мертвим, і живим, і ненародженим землянам моїм в Україні і не в Україні моє дружнєє посланіє // Кобзар. - К., 1972.

13. Інформаційні ресурси

Філософія — Википедія <https://ru.wikipedia.org/wiki/Философия>
філософія – ua-referat ua-referat.com/Філософія
Філософія Навчальні матеріали онлайн pidruchniki.com/filosofiya/

14. Зміни та доповнення на 2022-2023 навчальний рік

Внесено зміни у список рекомендованої літератури.
Оновлено методичне забезпечення